

Paramedische richtlijn parkinson met actieve beslisondersteuning

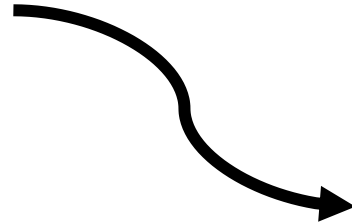
Welkom !

14 november 2025 Nederlandse Diëtistendagen
Ellen van den Oever, Karin Overbeek

Wie heeft de richtlijn al gebruikt?

Van 4 naar 1

Paramedische Richtlijn Parkinson

Welkom!

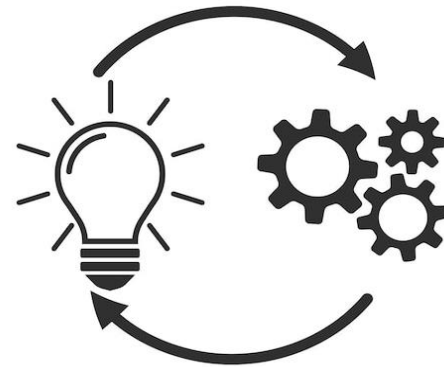
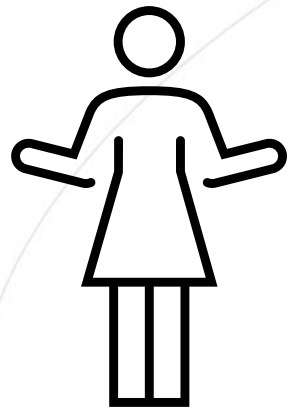
In deze richtlijn met beslisondersteuning vindt u aanbevolen interventies voor de behandeling van mensen met de ziekte van parkinson (mmZvP) en hun naasten door paramedische professionals (fysiotherapeuten, oefentherapeuten, ergotherapeuten, logopedisten en diëtisten). De aanbevelingen zijn gebaseerd op het best beschikbare bewijs uit onderzoek en de praktijk.

De inhoud van het product is eigendom van ParkinsonNet, het KNGF, VvOCM, EN, NVLF, NVD en de Parkinson Vereniging.
Datum van laatste update: 20 december 2024

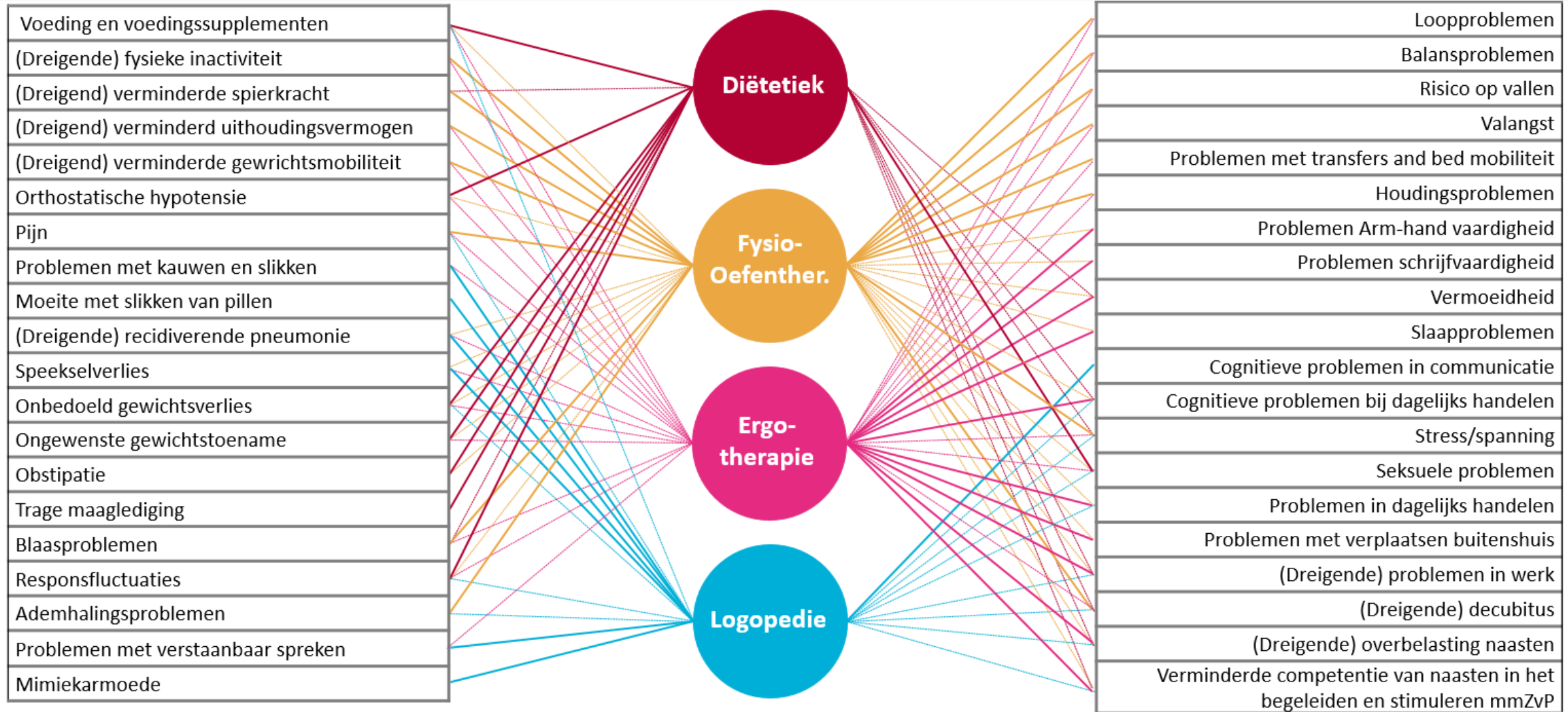
Selecteer een optie om verder te gaan

[Ik ben zorgverlener](#) [Ik leef met parkinson](#)

Waarom de Paramedische Richtlijn Parkinson?

40 hoofdproblemen

Voedings(gerelateerde)problemen

Diëtist auteur	Voeding/diëtist betrokken
Vragen over voeding en supplementen	Problemen met kauwen en slikken
Obstipatie	Vermoeidheid
Responsfluctuaties	Cognitieve problemen bij dagelijks handelen
Onbedoeld gewichtsverlies	Stress/spanning
Trage maaglediging	Seksuele problemen
Ongewenste gewichtstoename	Dreigende problemen in werk
Orthostatische hypotensie	(dreigende)decubitus
	(dreigende) overbelasting naasten
	Verminderde competentie naasten in begeleiden mmZvP
*Inname levodopa in alle voedingsvragen	

Ik ben zorgverlener

Ik leef met parkinson

Beslisondersteuning met aanbevelingen voor zorgverleners

Open beslisondersteuning

Gebruikershandleiding, algemene anamnese en overige informatie voor zorgverleners

Open handleiding

- ▶ [Overzicht van hoofdproblemen en achterliggende richtlijnteksten](#)
- ▶ [Hoe deze beslisondersteuning is ontwikkeld](#)

Gebruikershandleiding voor professionals

Hoe gebruik ik deze richtlijn met beslisondersteuning

- Praktische handleiding
- Video instructie praktische handleiding
- Indeling van de ziekte van Parkinson in fasen
- Indeling van type interventies
- Hoe gebruik ik de beslisondersteuning in het therapeutisch proces

Algemene anamnese paramedici

- Anamnese fysiotherapeut en oefentherapeut
- Anamnese ergotherapeut
- Anamnese logopedist
- Anamnese diëtist

Overige informatie

- Medicatie-overzicht
- Signaleren atypische parkinsonismen
- Informatie vergoeding paramedische zorg

Aan de gang:

www.parkinsonnet.nl

ik ben zorgverlener/richtlijnen

**Zoek vragen over obstipatie (via
hoofdproblemen/beslisondersteuning)**

Bekijk per discipline de interventies

Switch naar de versie voor patiënten

Gebruik de verslagfunctie

Obstipatie

1. Wat zijn effectieve paramedische interventies om obstipatie bij mmZvP te behandelen?

1.1 Conclusies

1.2 Overwegingen

1.3 Aanbevelingen

1. Wat zijn effectieve paramedische interventies om obstipatie bij mmZvP te behandelen?

Achtergrond

Obstipatie komt bij 66% van de mmZvP voor. ([Pedrosa Carrasco, 2018](#)) Immobilititeit en een verminderde vocht- en vezelinname kunnen een rol spelen. Obstipatie kan al ontstaan voordat de diagnose ZvP wordt gesteld. Obstipatie kan leiden tot een onvoorspelbare opname van de parkinsonmedicatie, waardoor responsfluctuaties kunnen ontstaan of verergeren. Obstipatie kan meer druk in de onderbuik geven waardoor blaasproblemen en/of seksuele problemen kunnen verergeren. Obstipatie kan leiden tot een verminderde kwaliteit van leven.

Hoofdprobleem

Typ in het zoekveld met **1** kernwoord waar het probleem van de mmZvP over gaat. Er verschijnen suggesties voor het hoofdprobleem. Klik op het relevante hoofdprobleem.

Obstipatie

zoek en selecteer 1 of meer opties

Fase van de ziekte

Klik op de fase van de ziekte van de mmZvP

Vroege fase *i*

Midden fase *i*

Late fase *i*

Is er sprake van een inactieve of laag actieve leefstijl?

Ja

Nee

Geen filter

diëtist

fysio- of oefentherapeut

Obstipatie - Dieetinterventie

Overweeg een dieetinterventie met een voedingsvezel- en vochtverrijkte voeding *i*

diëtist

Adviseer over wijze van inname van levodopa *i*

diëtist

Overweeg het gebruik van probiotica *i*

diëtist

Obstipatie - Aanpassen activiteit(enpatroon) e/o omgeving

Overweeg advisering/ toewerken naar meer bewegen *i*

fysio- of oefentherapeut

Weergave mmZvP

[Toon aanbevelingen in weergave voor mmZvP](#)

www.parkinsonnet.nl

ik ben zorgverlener/richtlijnen

UW WEGWIJZER IN DE PARAMEDISCHE RICHTLIJN PARKINSON

De Paramedische richtlijn parkinson met actieve beslisondersteuning biedt aanbevelingen voor onderbouwde, passende paramedische behandelopties bij mensen met de ziekte van Parkinson. Daarmee helpt de richtlijn de juiste zorg, door de juiste zorgverlener, op het juiste moment te geven. Hieronder vindt u een overzicht hoe u de richtlijn met beslisondersteuning kunt gebruiken.

20

GEBRUIK VAN DE RICHTLIJN

Karin.overbeek@radboudumc.nl